

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Petra Průchy a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobce: **Ing. V. N.**, zast. JUDr. Milošem Švrčkem, advokátem, se sídlem Hodonín, Masarykovo nám. 18, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 27. 7. 2006, č. j. 22 Cad 62/2005 – 119,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 27. 7. 2006, č. j. 22 Cad 62/2005 – 119, **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í:

Včas podanou kasační stížností brojí stěžovatel proti rozsudku Krajského soudu v Brně (dále jen „krajského soudu“) ze dne 27. 7. 2006, č. j. 22 Cad 62/2005 – 119, kterým krajský soud rozhodl opětovně ve věci výše přiznaného starobního důchodu rozhodnutím žalované ze dne 16. 4. 2002, č. X. Tímto rozhodnutím žalované byl stěžovateli přiznán dílčí starobní důchod ve výši 1047 Kč měsíčně a zároveň jím bylo nahrazeno předchozí rozhodnutí žalované ze dne 20. 11. 2001, kterým byl stěžovateli přiznán plný starobní důchod od českého nositele pojištění. Krajský soud ve věci rozhodl poprvé rozsudkem ze dne 29. 8. 2003, č. j. 22 Ca 149/2002 – 38, (dále jen „prvotní rozsudek“), který byl zrušen na základě kasační stížnosti žalované rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 4. 2005, č. j. 4 Ads 63/2003 – 71. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud zrušil prvotní rozsudek krajského soudu z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti.

V žalobě ze dne 3. 5. 2002 doplněné podáním ze dne 18. 7. 2002 požádal stěžovatel o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 16. 4. 2002. Požadoval, aby nabylo znovu platnosti předchozí rozhodnutí žalované ze dne 20. 11. 2001, na základě něhož mu byl přiznán úplný český starobní důchod 8207 Kč za dobu pojištění 46 roků a 87 dní. Poté, co stěžovateli přiznala dílčí starobní důchod Sociální pojišťovna Bratislava ve výši 6265 Sk, vydala žalovaná nové rozhodnutí ze dne 16. 4. 2002, kterým mu přiznala dílčí starobní

důchod za 1940 dnů pojištění. Stěžovatel dále namítl, že žalovaná udělala v rozhodnutí závažnou chybu, protože neoprávněně započítala dobu pojištění o 2 roky kratší než ve svém původním rozhodnutí. Stěžovatel argumentoval dále i tím, že Smlouva ČR a SR o sociálním zabezpečení (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 228/1993 Sb., dále jen „Smlouva“) byla uzavřena v rozporu s Listinou základních práv a svobod, mj. i proto, že byla publikována ve Sbírce zákonů až po rozhodném datu 31. 12. 1992, což znemožnilo dotčené skupině občanů, kteří měli ke 31. 12. 1992 zaměstnavatele se sídlem v SR, na tuto skutečnost účinně reagovat. Stěžovatel uvedl, že byl vždy českým občanem (tj. nebyl nikdy občanem SR ani jiného státu). Stěžovatel požádal, aby krajský soud zrušil rozhodnutí stěžovatelky ze dne 16. 4. 2002 a potvrdil její rozhodnutí ze dne 20. 11. 2001 jako právoplatné. K podané žalobě krajský soud rozhodnutí napadené zrušil rozsudkem, který napadla kasační stížností žalovaná. O této kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že rozsudek krajského soudu zrušil pro nepřezkoumatelnost a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Krajský soud poté ve věci rozhodl nyní napadeným rozsudkem.

V nyní napadeném **rozsudku** krajský soud obsáhle zrekapituloval předmětnou relevantní právní úpravu včetně dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu i Ústavního soudu v obdobných věcech. Zejména vyšel z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2006, č. j. 4 Ads 5/2005 - 45, jehož odůvodnění ve svém rozsudku obsáhle citoval. Nejvyšší správní soud na tomto místě proto nepovažuje za nutné opětovně rekapitulovat svůj citovaný rozsudek a poukazuje tím na jeho plnou verzi zveřejněnou na www.nssoud.cz. Krajský soud ve světle této judikatury posoudil tvrzení stěžovatele, že byl poškozen na výši svého starobního důchodu, neboť kdyby nebylo Smlouvy, byl by jeho důchod vyšší. Krajský soud se k tomuto argumentu vyjádřil tak, že tvrzená poškození obecně ani v tomto konkrétním případě nejsou důsledkem přijetí určitého kritéria pro sukcesí; rozdíly vyplývají z ekonomického vývoje obou států a odlišných právních úprav. Principu „oprávněného očekávání“ v roce 1992 k datu zániku ČSFR by mohl odpovídat pouze důchod vyměřený podle zákona platného pro území tehdejší federace za podmínek, jež tehdejší předpis stanovil (neexistovala indexace výdělků, bylo rozdílné rozhodné období, výše důchodu byla omezena maximálními částkami atd.). Argument o porušení právní jistoty soud nepřijal, pokud by se mělo za právní jistotu a oprávněné očekávání považovat přesvědčení, že přes rozdělení státu přizná důchod ten stát, jehož důchody jsou vyšší. Hledisko občanství a trvalého pobytu navíc nesehrává v této úvaze žádnou roli. Pokud by tato hlediska měla představovat oporu pro právní závěry soudu, mohlo by to naopak vést k porušení principu nediskriminace upravenému v čl. 3 nařízení Rady ES č. 1408/1971. Ke stěžovatelem požadovanému přiznání nároku na „vyrovnávací příspěvek k důchodu“ krajský soud uvedl, že stěžovatel pravděpodobně vychází z představy, že mu podle vnitrostátního českého práva, tedy zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), náleží zhodnotit veškeré doby pojištění, které získal od ukončení povinné školní docházky, bez ohledu na to, kde byly tyto doby získány. Takovou úpravu však z § 13 zákona o důchodovém pojištění, ve spojení s čl. 1 odst. 2 ústavního zákona č. 4/1993 Sb., dovodit nelze. Podle názoru krajského soudu by bez přihlédnutí k dobám hodnotitelným podle Smlouvy mohly být žalobci maximálně hodnoceny započítatelné doby na území České republiky. Stěžovatel dle přesvědčení krajského soudu nezískal v celém průběhu pojištění v České republice dobu, která by mu založila nárok na důchod jen podle českých předpisů. Krajský soud proto konstatoval, že vnímá požadavek stěžovatele na vyrovnání tvrzené újmy jako apel na český stát, aby zvážil, zda je jeho vůlí poskytnout českým občanům v obdobné situaci jako je stěžovatel nějaké plnění, jehož povaha by musela být zcela jiná než důchod z důchodového pojištění. Takový akt by představoval jednostranný přístup českého státu,

který by na sebe vzal nad rámec požadavků ČSFR, do nichž sukcedoval, ještě další povinnost. Krajský soud poukázal rovněž na skutečnost, že od doby vzniku Nejvyššího správního soudu se posuzují právní věci, v nichž se objevuje prvek Smlouvy, konzistentně (rozsudky Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Ads 16/2003, 2 Ads 68/2003). Po analýze stěžovatelem namítané judikatury Ústavního soudu poukázal krajský soud na její výklad Nejvyšším správním soudem, přičemž poukázal na nejasné otázky právních názorů Ústavního soudu. K věci samé pak krajský soud uvedl, že posoudil právní otázku, jež byla stěžovatelem předestřena v souladu s nálezy Ústavního soudu a právními názory Nejvyššího správního soudu a dospěl k závěru, že pochybení na straně žalované došlo pouze v nezhodnocení doby pojištění determinované obdobím od 1. 8. 1962 do 30. 9. 1964 (JZD „M“), kde přitom stěžovatel skutečně pracoval od 1. 8. 1962 do 30. 9. 1962. Ostatní byla základní vojenská služba, kam nastoupil dne 1. 10. 1962. Dále se jednalo o dobu od 1. 10. 1964 do 14. 9. 1966, v níž byl stěžovatel zaměstnán v JZD Ch. Soud proto ve smyslu § 78 odst. 1 s. ř. s. přezkoumávané rozhodnutí zrušil pro vady řízení a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

V kasační stížnosti proti napadenému rozsudku stěžovatel brojí proti tomuto rozhodnutí z následujících důvodů. Stěžovatel uvádí, že tímto rozsudkem krajský soud nepřiznal stěžovateli plný český starobní důchod, ani doplatek k současnému dílčímu českému důchodu. Tímto rozsudkem tak měl odsoudit stěžovatele k doživotnímu ekonomickému strádání a k doživotní psychické újmě. Z toho důvodu považuje stěžovatel tento rozsudek za nespravedlivý, protizákonný a nesouhlasí s ním. Odůvodnění napadeného rozsudku je podle jeho názoru z velké části pouhým opisem odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Ads 5/2005 – 45. Stěžovatel se svou kasační stížností domáhá přiznání nároku na plný český starobní důchod, eventuálně na doplatek k současnému dílčímu starobnímu důchodu od českého nositele pojištění. Krajský soud podle jeho názoru nebral při rozhodování v potaz především mezinárodně uznávanou zásadu v oblasti důchodového pojištění, dle níž nemůže být pojištěnec uzavřením mezinárodní smlouvy krácen ve svém důchodovém nároku podle vnitrostátních předpisů. Dále stěžovatel upozornil na stanovisko Veřejného ochránce práv k problematice česko-slovenských důchodů a zejména judikaturu Ústavního soudu ČR v obdobných věcech (nálezy II. ÚS 405/02, ze dne 3. 6. 2003, III. ÚS 252/04, ze dne 25. 1. 2005, IV. ÚS 158/04, ze dne 4. 4. 2005). Ohledně judikatury Nejvyššího správního soudu, která byla v odůvodnění napadeného rozsudku užita (rozsudky č. j. 3 Ads 2/2003 – 112, ze dne 26. 10. 2005, a č. j. 2 Ads 15/2003 – 39, ze dne 6. 11. 2003) poukazuje stěžovatel na to, že pokud by byly právní názory v ní obsažené poměřovány skutečnou skutkovou podstatou posuzované věci stěžovatele, musel by krajský soud dospět k závěru, že stěžovateli náleží plný český starobní důchod nebo doplatek k současnému dílčímu důchodu od českého nositele pojištění. Tyto důvody vedly stěžovatele k uplatnění kasační námitky uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), tedy vady rozhodnutí krajského soudu spočívající v nezákonnosti, která je důsledkem nesprávného posouzení právní otázky. Konkrétně spatřuje naplnění této vady zejména v tom, že krajský soud při svém rozhodnutí neprávem použil Smlouvu jako rozhodující právní normu pro rozhodnutí, a tím přecenil její právní sílu. Tuto Smlouvu dle stěžovatele nelze považovat za součást ústavního pořádku, a proto je třeba ji aplikovat v souladu s Ústavou a Listinou. Krajský soud dále nerespektoval výše citované nálezy Ústavního soudu, čímž dle názoru stěžovatele porušil stěžovatelova ústavně zaručená veřejná subjektivní práva, zejména princip právní jistoty a důvěry v právo, právo na hmotné zabezpečení ve stáří a právo na lidskou důstojnost. Tyto nálezy dle názoru stěžovatele v duchu principu právní jistoty a předvídatelnosti práva mají být následovány v obdobných případech. Další svébytnou námitku stěžovatele v rámci uplatněného kasačního důvodu představuje tvrzení, že krajský soud se dopustil nesprávného používání judikatury Nejvyššího správního soudu. Rozsudky

č. j. 4 Ads 5/2005, ze dne 25. 1. 2006, a č. j. 3 Ads 2/2003 – 112, ze dne 26. 10. 2005, soud vyložil nesprávně, jelikož případy jimi rozsouzené vykazují značné skutkové odlišnosti od posuzované věci. Stěžovatel argumentuje zejména rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 11. 2003, č. j. 2 Ads 15/2003 - 39, v němž Nejvyšší správní soud vyjádřil právní názor, že u dávek důchodového pojištění, na něž vznikl nárok před 1. 6. 2002, je nutné zkoumat, zda je pro pojištěnce výhodnější výpočet podle Smlouvy mezi ČR a SR o sociálním zabezpečení, či podle vnitrostátních předpisů, ovšem za podmínky, že pro přiznání nároku na důchod dostačuje zápočet dob pojištění získaných na území ČR. Z citace tohoto rozsudku stěžovatel dovozuje, že Nejvyšší správní soud zastává názor, že za doby důchodového pojištění v ČR je nutno považovat doby důchodového pojištění získané i na území ČR i na území společného československého státu. Stěžovatel nesouhlasí s tvrzením krajského soudu, že na území ČR nezískal dobu pojištění, která by mu založila nárok na důchod podle českých předpisů. K tomu stěžovatel uvedl, že získal jen na českém území od roku 1954 více než 43 roků doby pojištění, zatímco na území SR pouze tři roky. Stěžovatel tedy uplatňuje nárok na plný český starobní důchod, anebo zvýšení svého současného českého dílčího důchodu v takové výši, která by při součtu s dílčím slovenským důchodem odpovídala výši fiktivního českého starobního důchodu vypočteného jen pro tyto účely podle zákona o důchodovém pojištění bez použití Smlouvy. Za tím účelem žádá stěžovatel Nejvyšší správní soud o zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.

Ze soudního a správního spisu zjistil Nejvyšší správní soud následující relevantní skutečnosti pro posouzení věci.

Ve správním spisu je založen evidenční list důchodového zabezpečení stěžovatelova zaměstnavatele, M., s. p. se sídlem v H. (SR), který potvrzuje dobu zaměstnání stěžovatele u tohoto podniku od 1. 5. 1976 až do 31. 8. 1995. Od 1. 9. 1995 do 30. 11. 1995 byl stěžovatel zaměstnancem právního nástupce M., s. p. H., společnosti P., s. r. o., se sídlem tamtéž.

Žalovaná vydala první rozhodnutí ve věci přiznání starobního důchodu stěžovateli dne 20. 11. 2001, přičemž stěžovateli přiznala plný starobní důchod ve výši 8759 Kč, a to za celou dobu pojištění stěžovatele v délce 46 let a 140 dnů, po snížení za náhradní doby pojištění na 80 % činila tato doba 46 roků a 87 dnů. Stěžovateli byl rozhodnutím Sociální pojišťovny SR ze dne 11. 2. 2002 přiznán důchod ve výši 6265 Sk měsíčně. Dne 16. 4. 2002 vydala žalovaná nové rozhodnutí, v němž vyčíslila a přiznala stěžovateli na základě aplikace Smlouvy dílčí starobní důchod ve výši 1047 Kč. Celková doba pojištění stěžovatele činila dle propočtu žalované 44 roků a 176 dnů, po snížení náhradní doby pojištění na 80 % činila 44 roků a 126 dnů. Z této doby mu pro výpočet dílčího českého důchodu byla stěžovatelkou započítána doba pojištění v délce 1940 dní.

Dle potvrzení Jednotného zemědělského družstva „m“ ze dne 22. 10. 1987 byl stěžovatel zaměstnán v tomto družstvu od 1. 8. 1962 do 30. 9. 1962. Od 1. 10. 1962 nastoupil stěžovatel výkon základní vojenské služby.

Dle potvrzení Jednotného zemědělského družstva Ch. ze dne 19. 10. 1987 pracoval stěžovatel v období 1. 10. 1964 až 1. 9. 1966 u této organizace jako agronom.

Krajský soud rozhodl o žalobě stěžovatele prvotním rozsudkem ze dne 29. 8. 2003, č. j. 22 Cad 62/2005 – 38. V tomto rozsudku vyšel z právního názoru, že mezinárodní smlouvou o sociálním zabezpečení nesmí být zhoršeno postavení českého občana ohledně výše jeho důchodového nároku podle vnitrostátních předpisů (citoval stanovisko Nejvyššího

soudu ČSR Cpj 232/73). Smlouva podle jeho názoru nemá postavení smlouvy o lidských právech a základních svobodách, takže nemá automaticky aplikační přednost před zákonem. Při hodnocení získaných dob pojištění stěžovatele vyšel z toho, že při výpočtu osobního vyměřovacího základu pro určení procentní výměry starobního důchodu nutno přihlížet v rozhodném období let 1986 – 2000 pouze z příjmů z výdělečné činnosti získaných na území ČR. Bylo proto nutno podle názoru krajského soudu znovu vypočítat úhrn ročních vyměřovacích základů, tento úhrn podělit počtem dní připadajících na rozhodné období, vynásobit koeficientem 30,4167 a vypočítat osobní vyměřovací základ, výpočtový základ z osobního vyměřovacího základu a poté procentní výměru starobního důchodu z výpočtového základu. I bez podrobného výpočtu kurzovních rozdílů mezi českou a slovenskou korunou bylo dle krajského soudu zřejmé, že starobní důchod stěžovatele vypočtený jen podle zákona o důchodovém pojištění, by byl vyšší než úhrn starobních důchodů přiznaných českým a slovenským nositelem pojištění podle Smlouvy. Z toho důvodu krajský soud napadené rozhodnutí zrušil pro vady řízení a zavázal žalovanou v další fázi správního řízení po zjištění všech rozhodných skutečností rozhodnout tak, aby stěžovatel nebyl zkrácen ve svém důchodovém nároku v důsledku aplikace Smlouvy, splňuje-li všechny podmínky nároku podle českého právního řádu. Krajský soud zavázal žalovanou k tomu, aby určila úhrnnou výši starobních důchodů vyplácených oběma nositeli pojištění vyjádřenou v českých korunách. Poté měla žalovaná přepočítat částku ve slovenských korunách na české koruny, přičemž takto zjištěnou úhrnnou výši vyplácených důchodů pak žalovaná měla porovnat s výší důchodu vypočteného podle zákona o důchodovém pojištění a o rozdíl mezi oběma částkami pak navýšit dílčí starobní důchod přiznaný v českém systému pojištění.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná kasační stížnost z důvodu nesprávné aplikace jak zákona o důchodovém pojištění, tak i Smlouvy. Podle jejího názoru není pro jakékoliv dorovnání rozdílu mezi součtem důchodů, jejichž výše odpovídá vždy době pojištění získané v tom kterém smluvním státě, a důchodem přiznaným výlučně podle předpisů jedné ze smluvních stran, české právní předpisy ani Smlouva neznají. Dvojí hodnocení dob pojištění v obou smluvních státech je podle názoru žalované z hlediska mezinárodního práva nepřipustné.

Nejvyšší správní soud svým rozsudkem ze dne 15. 4. 2005, č. j. 4 Ads 63/2003 – 71, shledal tento rozsudek nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů a proto jej zrušil a věc krajskému soudu vrátil k dalšímu řízení. Důvodem nepřezkoumatelnosti prvotního rozsudku krajského soudu byla dle názoru Nejvyššího správního soudu především nekonkrétnost v označení dob pojištění, které stěžovatel získal na území SR a na území ČR. Krajský soud dále naprosto pominul v odůvodnění svého rozsudku konkrétní výpočet dob pojištění získaných stěžovatelem na území ČR pro ospravedlnění tvrzení, že i bez podrobného výpočtu kurzovních rozdílů mezi českou a slovenskou korunou je zřejmé, že starobní důchod stěžovatele vypočtený jen podle zákona o důchodovém pojištění by byl vyšší než úhrn starobních důchodů přiznaný českým a slovenským nositelem pojištění podle Smlouvy, a dále, že žalovaná má provést nový výpočet osobního vyměřovacího základu, který bude přihlížet pouze k příjmům z výdělečné činnosti získaným na území ČR.

Z protokolu o jednání ze dne 27. 7. 2006 předcházejícího vydání nyní napadeného rozsudku krajského soudu vyplývá, že stěžovatel vyjádřil požadavek, aby krajský soud rozhodl v souladu se svým prvotním rozsudkem ve věci, který byl ovšem zrušen Nejvyšším správním soudem. Skutečnost, že mu žalovaná při vydání přezkoumávaného rozhodnutí nezapočítala další 2 roky zaměstnání, které měl stěžovatel vykázány v JZD Ch. a JZD m., považoval stěžovatel za pouhý drobný nedostatek. Jelikož stěžovatel v této době vykonával

základní vojenskou službu, měl zápočet odpracovaných dní z této doby pojištění činit 61 dní, které mu žalovaná při vydání rozhodnutí ze dne 16. 4. 2002 nezapočítala.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.).

Po přezkoumání napadeného rozsudku Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel namítá v kasační stížnosti pouze důvod vymezený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Po posouzení napadeného rozsudku však dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že tento rozsudek je zcela nepřezkoumatelný ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., a to pro nesrozumitelnost odůvodnění, které postrádá základní náležitosti na ně zákonem kladené. Ve smyslu ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s. je nepřezkoumatelnost rozhodnutí soudu vadou, k níž je Nejvyšší správní soud povinen přihlédnout z úřední povinnosti i v případě, že tuto vadu stěžovatel v kasační stížnosti nenamítne. Za rozhodnutí nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost lze považovat zejména rozhodnutí postrádající základní zákonné náležitosti, rozhodnutí, z něhož nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo o věci rozhodnuto, rozhodnutí zkoumající správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), rozhodnutí jehož výrok je v rozporu s odůvodněním, rozhodnutí neobsahující vůbec právní závěry vyplývající z rozhodnutých skutkových okolností nebo jehož důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné, atd. (viz blíže rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003 – 130, přístupné na www.nssoud.cz). Pokud z odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při naplňování zásady volného hodnocení důkazů či utváření závěru o skutkovém stavu, z jakého důvodu nepovažoval za důvodnou právní argumentaci stěžovatele v žalobě a proč subsumoval popsany skutkový stav pod zvolené právní normy, pak je třeba pokládat takové rozhodnutí za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů a tím i pro nesrozumitelnost ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (viz blíže rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 – 52). Nejvyšší správní soud shledal nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku zejména v následujících aspektech napadeného rozsudku.

Krajský soud rozhodoval ve věci znovu poté, co byl jeho prvotní rozsudek ve věci zrušen Nejvyšším správním soudem pro nepřezkoumatelnost. V prvotním rozsudku krajský soud vyšel z toho hmotněprávního posouzení věci, že žalovaná měla stěžovateli přepočítat jeho důchod výhradně podle českých předpisů, a to v duchu zásady, že na základě aplikace mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení nesmí dojít ke znevýhodnění pojištěnce. Nepřezkoumatelnost, kterou Nejvyšší správní soud u napadeného prvotního rozsudku krajského soudu shledal ve svém rozsudku ze dne 15. 4. 2005, č. j. 4 Ads 63/2003 – 71, spatřoval Nejvyšší správní soud výhradně v tom, že krajský soud nijak neodůvodnil konstatování, že „i bez podrobného výpočtu kurzovních rozdílů mezi českou a slovenskou korunou bylo dle krajského soudu zřejmé, že starobní důchod stěžovatele vypočtený jen podle zákona č. 155/1995 Sb. by byl vyšší než úhrn starobních důchodů přiznaných

českým a slovenským nositelem pojištění podle Smlouvy.“ Kromě toho krajský soud nedal žalované ve svém prvotním rozsudku žádné vodítko, ze kterých premis má při přepočítání důchodu stěžovatele vyjít, zejména neoznačil doby pojištění stěžovatele, které měly být použity pro přepočítání jeho starobního důchodu podle českých předpisů. Nejvyšší správní soud se ve svém zrušujícím rozsudku nevyjadřoval ke správnosti názoru krajského soudu o tom, že starobní důchod stěžovatele je třeba přepočítat podle českých předpisů, a proto krajský soud tedy nebyl v souladu s ustanovením § 110 odst. 3 s. ř. s. vázán žádným jiným pokynem Nejvyššího správního soudu, než k odstranění nepřezkoumatelnosti odůvodnění svého rozsudku spočívající v nedostatku důvodů.

Krajský soud ve svém novém rozsudku nerespektoval pokyn Nejvyššího správního soudu, aby detailněji a přezkoumatelně odůvodnil svůj právní názor, nýbrž tento právní názor od základu změnil. Rozhodnutí žalované sice zrušil, avšak ze zcela jiných důvodů, než ve svém prvotním rozsudku. Důvodem ke zrušení rozhodnutí žalované se stal nedostatečně zjištěný skutkový stav, tj. nezapočítaná doba pojištění, které měl stěžovatel vykázány v JZD Ch. (od 1. 8. 1962 do 30. 9. 1962) a JZD m. (od 1. 10. 1964 do 1. 9. 1966). Sám stěžovatel přitom nezapočítání těchto dob pojištění nepřikládal žádnou důležitost, byť tento nedostatek při zjišťování skutkového stavu rovněž v žalobě namítal. Samotnému právnímu hodnocení této vady řízení byl v napadeném rozsudku krajského soudu věnován pouze jediný odstavec v závěru jinak obsáhlého odůvodnění, v němž krajský soud konstatoval, že „... *Krajský soud v Brně posoudil právní otázku, jež byla žalobcem předestřena v souladu s nálezy Ústavního soudu, stanoviskem Nejvyššího správního soudu a v souladu s právními předpisy, které se na tuto věc vztahují a dospěl k závěru, že pochybení na straně žalované došlo pouze k nezhodnocení doby pojištění determinované obdobím od 1. 8. 1962 do 30. 9. 1964 (JZD M.), přičemž skutečně pracoval od 1. 8. 1962 do 30. 9. 1962, ostatní byla základní vojenská služba, kam nastoupil dne 1. 10. 1962 a dobou od 1. 10. 1964 do 14. 9. 1966 (JZD Ch.).*“ Tento závěr sice odpovídá i výsledku dokazování, které v průběhu řízení krajský soud provedl, ovšem jinak je tato argumentace (odůvodňující zrušení napadeného rozhodnutí žalované) se zbývající částí odůvodnění ve zjevném nepoměru.

Kromě výše zmíněného odstavce je totiž odůvodnění napadeného rozsudku věnováno právní argumentaci směřující k vyvrácení žalobních námitek stěžovatele, kterými se domáhal přiznání vyrovnávacího příspěvku k důchodu, tj. přepočítání dílčího českého starobního důchodu podle českých právních předpisů na český „národní“ důchod. Tento právní názor krajský soud obhajoval i přesto, že ve svém původním rozsudku posoudil tutéž právní věc opačně, přičemž Nejvyšší správní soud ve svém kasačním rozsudku tento právní názor v hmotněprávní rovině nijak nezpochybnil, jak je zřejmé z výše uvedené rekapitulace jeho předchozího rozsudku ve věci. K odůvodnění změny svého právního názoru krajský soud použil zejména výňatků z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2006, č. j. 4 Ads 5/2005 – 45, a nálezů Ústavního soudu ČR v obdobných případech. K tomu je nucen Nejvyšší správní soud konstatovat, že námitka stěžovatele, že odůvodnění napadeného rozsudku je z velké části pouhým opisem odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2006, č. j. 4 Ads 5/2005 – 45, je naprosto oprávněná. Krajský soud při své argumentaci použité výňatky z uvedených rozhodnutí nijak nevztáhl na projednávanou věc, jeho argumentace tak nebyla argumentací směřující k posuzované věci, nýbrž k jiným případům, které se po stránce skutkové ani právní s posuzovanou věcí v podstatných rysech úplně neshodují. Na listu č. 8 písemného vyhotovení napadeného rozsudku se krajský soud vyjadřoval k možnosti přiznání vyrovnávacího příspěvku (tj. přepočítání dílčího důchodu na český „národní důchod“), přičemž citoval opět rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2006, č. j. 4 Ads 5/2005 – 45, že takový nárok lze dovodit pouze při použití extenzivního výkladu zákona o důchodovém pojištění

a za situace, kdy pojištěnec splňuje podmínku dostatečné doby pojištění získané na území ČR a takto vypočtený důchod by byl vyšší než úhrn dávek náležejících při aplikaci Smlouvy. K tomu krajský soud uvedl, že stěžovatel na území České republiky v celém průběhu pojištění nezískal dobu, která by mu založila nárok na důchod jen podle českých předpisů. Toto konstatování, stejně jako jemu předcházející pasáže odůvodnění napadeného rozsudku, je rovněž téměř doslovně převzato z odůvodnění rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2006, č. j. 4 Ads 5/2005 – 45.

Tento interpretační závěr krajského soudu však naprosto neodpovídá skutkovým okolnostem posuzované věci. Jak vyplývá ze správního spisu stěžovatele, do 31. 12. 1992 získal stěžovatel cca 22 let doby pojištění na českém území společného československého státu, od roku 1976 až do roku 1995 zaměstnán u zaměstnavatele se sídlem na Slovensku, a poté byl zaměstnán opět v ČR (v letech 1996 – 2001, což činí 1940 dnů, tj. více než 5 let doby pojištění). Stěžovatel prokazatelně získal na českém území v době společného československého státu i samostatného českého státu dohromady více než 27 let doby pojištění. Zákon o důchodovém pojištění přitom v ustanovení § 29 požaduje pro splnění podmínky doby pojištění pro získání nároku na starobní důchod pouze 25 let doby pojištění. Pokud by krajský soud dovedl tuto interpretační úvahu do konce a subsumoval by správně zjištěný skutkový stav (tj. doby pojištění stěžovatele) pod citované ustanovení § 29 zákona o důchodovém pojištění, musel by dojít k závěru, že stěžovatel by za předpokladu nepoužití čl. 20 Smlouvy a započtení dob pojištění získaných na českém území do 31. 12. 1992 podmínku 25 let doby pojištění splnil. Je zřejmé, že krajský soud se v rámci zcela zjevné snahy převzít značnou část odůvodnění z citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu dopustil naprosto chybného právního hodnocení skutkového stavu posuzované věci. Takovýto nesprávný argument zakládá nesrozumitelnost celého odůvodnění napadeného rozsudku.

Argumentace, na níž založil krajský soud odůvodnění napadeného rozsudku, je tak podle názoru Nejvyššího správního soudu nepřezkoumatelná jak pro nesrozumitelnost, tak i pro nedostatek důvodů. Krajský soud nejen že velmi nedostatečně odůvodnil svůj závěr o zrušení rozhodnutí žalované kvůli vadě řízení spočívající v nedostatečném zjištění skutečných dob pojištění stěžovatele, ale navíc převážnou většinu odůvodnění svého rozsudku založil na téměř doslovné citaci rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2006, č. j. 4 Ads 5/2005 – 45, která v odlišných skutkových podmínkách případu stěžovatele působí naprosto nesrozumitelně a nepřiléhavě, nehledě na to, že se vůbec nevztahuje k podstatě výroku napadeného rozsudku. Naopak, argumentů odůvodňujících výrok napadeného rozsudku je v jeho odůvodnění uvedeno poskrovnu (což dokládá výše citovaný odstavec z napadeného rozsudku), v čemž Nejvyšší správní soud spatřuje nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů, a to i přesto, že úvaha krajského soudu co do nesprávného a neúplného započtení dob pojištění stěžovatele docílených na českém území v době od 1. 8. 1962 do 30. 9. 1962 a od 1. 10. 1964 do 1. 9. 1966 byla správná.

Jak již Nejvyšší správní soud výše konstatoval, nepřezkoumatelnost rozhodnutí pro nesrozumitelnost či pro nedostatek důvodů patří v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 s. ř. s. k vadám, k nimž je povinen Nejvyšší správní soud přihlídnout bez toho, aniž by byly stěžovatelem namítány. Jelikož napadený rozsudek shledal Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů nepřezkoumatelným, vyhověl kasační stížnosti stěžovatele a napadený rozsudek krajského soudu zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Věc se tím vrací tomuto soudu k dalšímu řízení, v němž se krajskému soudu ukládá přistoupit k posouzení žaloby stěžovatele odpovědně a v souladu se zásadou procesní

ekonomie a efektivitu řízení, aby nedocházelo k dalšímu prodlužování nejistoty stěžovatele ohledně charakteru a výše jeho důchodové dávky. Nejvyšší správní soud považuje za vhodné formou obiter dicta vztahujícího se pouze ke skutkovým okolnostem tohoto případu (tj. zcela nad rámec nutného odůvodnění výroku tohoto rozsudku) krajský soud upozornit na to, že se jedná o případ, v němž nárok na důchod vznikl před 1. 6. 2002 a stěžovatel zároveň prokazatelně dosáhl více než 27 let doby pojištění na českém území, což ani žalovaná nepochybně. Předchozí judikatura vrchních soudů i Nejvyššího správního soudu (zejména rozsudek ze dne 6. 11. 2003, č. j. 2 Ads 15/2003 – 39, rozsudek ze dne 25. 1. 2006, č. j. 4 Ads 5/2005 – 45), kterou krajský soud citoval v napadeném rozsudku i prvotním rozsudku v této věci, dovozovala v takovém případě hypotetickou možnost odhlédnout od čl. 20 Smlouvy a připustit možnost přepočítání nároku na důchod jen podle českých předpisů, neboť smyslem uzavření této mezinárodní smlouvy nepochybně nebylo krátit výši důchodových nároků svých vlastních občanů. Tento právní názor Nejvyšší správní soud aplikoval již vícekrát, viz blíže např. rozsudek téhož soudu ze dne 7. 9. 2005, sp. zn. 2 Ads 12/2004, dále také rozsudek ze dne 6. 11. 2003, č. j. 2 Ads 15/2003 – 39, přístupné na www.nssoud.cz). Při právním posouzení této věci je ovšem nutno vzít v potaz i otázku dopadu Nařízení Rady ES č. 1408/1971 (jehož součástí je nyní i čl. 20 Smlouvy, který by v tomto případě při uplatnění výše uvedeného právního názoru nemohl být aplikován, aby byly i doby získané stěžovatelem za trvání společného československého státu považovány za doby české). Stejně tak je třeba při rozhodování uvážit možný dopad plenárního nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 3. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 4/06, přístupného na www.concourt.cz, v němž se Ústavní soud vyslovil i k tomuto právnímu názoru reprezentovanému předchozí judikaturou. Je plně na krajském soudu, aby meritorně zvážil dopad těchto právních standardů a právních názorů a dovedl z nich ústavně konformní a spravedlivé řešení věci stěžovatele. Krajský soud při odůvodnění svého rozsudku musí vycházet ze skutkového stavu projednávané věci, tedy zvláště ze skutečně dosažených dob pojištění stěžovatele, a nikoliv bez dalšího přejímat odůvodnění jiných judikátů ve skutkově ne zcela obdobných věcech, jakou byla i věc řešená rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2006, č. j. 4 Ads 5/2005 – 45.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s., zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí.

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. září 2007

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu